

ERFA

ERDŐGAZDASÁG ÉS FAIPAR

1988/4. ÁPRILIS

Varangymentő akció

Általános jelenség, hogy állatfajok tűnnek el a Földről, mások élőhelye pedig beszűkül. Különösen veszélyes helyzetben vannak a kétéltűek, amelyeknek szárazföldi és vízi területek egyaránt szükségesek az életbenmaradáshoz. Hazai békáink közül különösen veszélyes helyzetben van a lassú mozgású barna varangy, amelyet ráadásul az emberi utálat is leginkább üldöz, annak ellenére, hogy fontos szerepe van élővilágunk hierarchiájában. Táplálkozásának szempontjából felbecsülhetetlen értékű „biológiai fegyver” a rovarkártevők ellen. Étrendje jórészt a mezőgazdaságilag káros ízeltlábúakból és meztelen csigákból áll, de nem veti meg a különféle rácszálók szopós fiókait sem. Számuk csökkenése a vegyszerek egyre szélesebb körben való alkalmazásával, a nagyarányú mocsárlecsapolásokkal és az emberi brutalitással magyarázható. Csökkenő létszáma és nem utolsósorban használata miatt védeltséget élvez. Eszmei értéke példányonként 500 Ft, ökológiai értéke felbecsülhetetlen.

Műszaki megoldási kísérlet

Először 1984-ben merültek fel azok a problémák, amelyek a műszaki és természetvédelmi szakemberek érdeklődését is felkeltették. A Börzsöny-hegység erdős területe és az Ipoly árterülete közé épített főút vonal Hont-Parassapuszta közötti mintegy 2 km-es szakaszán tömeges békapusztulást észleltek, amely rendkívül csúszóssá tette az útburkolatot. Ennek megelőzése érdekében az OKTH Északmagyarországi Felügyelősége megbízta az Erdészeti és Faipari Tervező és Szervező Irodát (ERFATERV) olyan műszaki tervek elkészítésével, ame-

lyek (megvalósítás esetén) megakadályozzák a békáknak az úttestre történő tömeges kijutását. A tervek szerint a helyszínen található 3 db átereszt és vasbetonhíd megfelelő, az ehhez való terelést bármilyen anyagú, 40 cm magas, sűrű szövésű kerítéssel vagy függőleges betonfallal meg lehet oldani. A becslés szerint a teljes műszaki megoldás költsége előreláthatóan 200 ezer Ft volna.

Mentés vödörrel

Ezek a műszaki létesítmények azonban nem váltották be a várt eredményeket, elsősorban folyamatos karbantartásuk elmaradása miatt. A terelőhálók 1987-ben már nem voltak a helyszínen, az elsárosodott, elszennyeződött árkok pedig nem tudták megakadályozni a békák úttestre való feljutását. Ezért szerveztük meg 1987 áprilisában a varangymentő akciót két helyszínen. Parassapusztán és Királyréten, az ELTE Természetvédelmi Klub keretében. Királyréten az emberi kegyetlenség jelenti a fő veszélyt. A kirándulók jelentős része bántalmazza a vándorló varangyokat. Éppen ezért itt nappal kellett védenünk az állatokat, noha a vonulás éjjel jóval erősebb. Parassapusztán az éjszakai tevékenység volt hasznosabb. Itt a hatékonyság fokozása érdekében a varangyokat vödörökbe gyűjtöttük és egy-egy vödör békát vittünk át az út túloldalára. Parassapusztán 1232 db barna varangyot, 115 db barna ásóbékát, 66 erdei bé-

kát, 34 zöld levelibékát, 15 vöröshasú unkat, 2 zöld varangyot, 1 mocsári békát és 1 db kecskebékát mentettünk át.

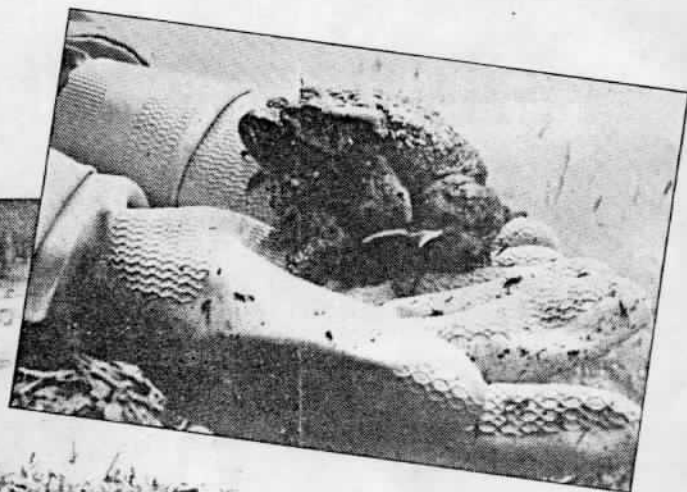
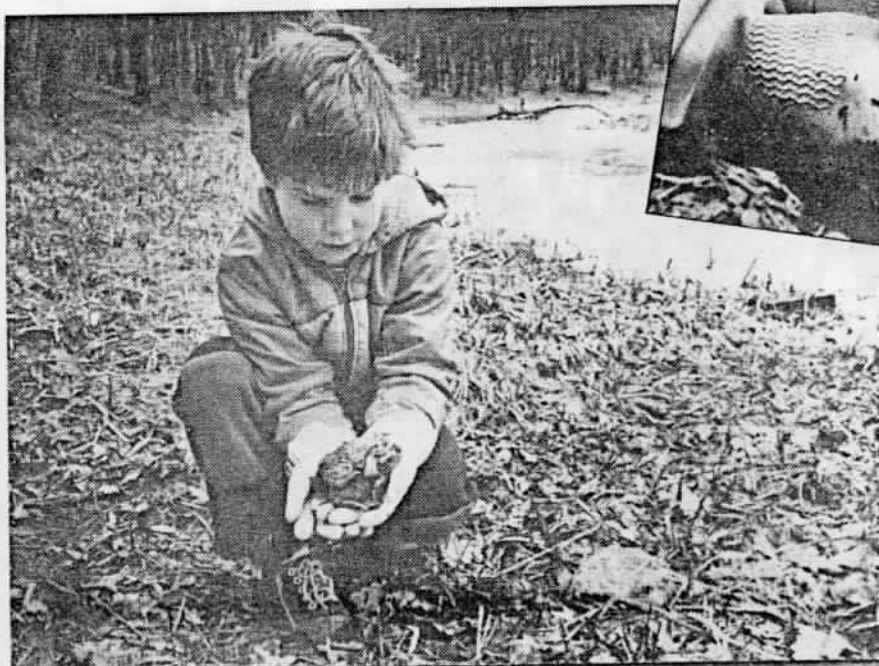
Lemértük azt is, hogy az állatoknak mennyi idő szükséges az úton való átkeléshez. Ez az idő nyugodt körülmények között átlagosan 19 perc volt. Nem szükséges sok fantázia ahhoz, hogy elképzeljük: mennyi esélye lehet egy békának a szerencsés átkelésre egy ilyen nagyforgalmú úton. Átépítés miatt le volt zárva a határátkelőhely a személyforgalom előtt, így csak a száguldó kamionok és teherautók előtt kellett megmenteni a varangyokat. Az akció ideje alatt (két hétvége) még így is kb. 300–350 különböző fajú béka pusztult el a kerekek alatt.

A forgalom az idén várhatóan az elmúlt évi 15-szörösére nő, ennyivel több autó veszélyezteti az úton átkelő állatokat.

Királyréten összesen 940 db barna varangyot juttattunk a párhelyére. Így a két helyszínen több mint 1,2 millió Ft eszmei értékű béka jutott el biztonságosan a céljához.

Kérjük az erdészek segítségét!

Akcióinkkal azonban szeretnénk kilépni a közutak mellől az erdős területekre is. A kirándulók figyelmének felhívásával, tájékoztató jellegű bemutatókkal, propagandával szeretnénk elérni azt, hogy az általános emberi megítélés is megváltozzon a békák irányában. Enélkül nem számíthatunk tartós sikerre. Kérjük az „Erdőgazdaság és Faipar” olvasóinak segítségét, akik mindennapos kapcsolatban állnak a természettel, az erdővel, hogy ha valahol tömeges békapusztulást látnak vagy szívesen bekapcsolódnának akciónkba, jelentkezzenek Puky

Miklós biológusnál, a MTA Magyar Dunakutató Állomás 2131 Göd, Jávoroka u. 14. szám alatti címen.

Buskó András—Puky Miklós